

BIJ DE MANNENBROEDERS

Onze jaarvergadering laten we altijd voorafgaan door een bezoek aan een belangwekkend gebouw in de wijk. Ditmaal bekijken we de Gereformeerde Nassaukerk in het Kleiwegkwartier. Gerieflijk, omdat onze Jaarvergadering in een zaaltje van die kerk wordt gehouden.

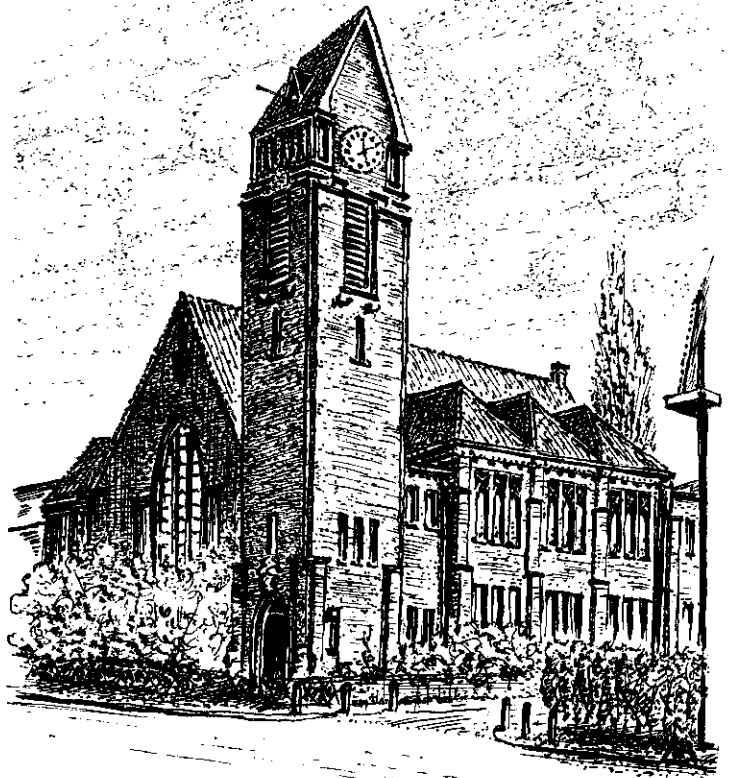
Boerderijen en woonhuizen bouwen we in ons land al meer dan 2000 jaar, maar daarbij staat het bouwkundige, het technische, meer op de voorgrond dan het architectonische, het kunstzinnige. Kerkebouw heeft bij ons een ononderbroken traditie van pakweg 1000 jaar; alleen benaderd door kastelen (tot honderden jaren geleden) en stadhuizen (pas sinds een 500 jaar).

Aanvankelijk volgde (of leidde?) de kerkebouw de algemene architectonische lijn: Romaans en Gotisch. Bij de hervorming kwam er een breuk; Renaissance- en Barokkerken zijn er in ons land nauwelijks. Een poging tot een typisch protestantse kerk, de achtkantige grondvorm, wordt geen algemene trend. In feite blijven we hangen op iets gotisch-achtigs. De Alexanderkerk (A² 1913) in Terbregge is een voorbeeld daarvan.

In de vorige eeuw manifesteren zich enkele merkwaardigheden. Eerst bij de Rooms-Katholieken: zij gaan aan onze samenleving deelnemen en tonen hun zelfbewustheid door het bouwen van imponerende kerken, als het even kan 'machtiger' dan de plaatselijke hervormde kerk. De neo-gothiek, zie de Hildegardiskerk (A² 1892) aan de Blommerdijkselaan. Omstreeks 1920 komt deze trend ten einde: hun emancipatie is kennelijk voltooid.

De Gereformeerde kerken ontstaan uit de Hervormde door de Afscheiding in 1834 en de Doleantie in 1886. Zij, de 'kleine luyden', bouwen uit hun beperkte middelen simpele, meestal gewoonweg lelijke, kerken. Tussen de wereldoorlogen in raakt ook deze groep geëmancipeerd; het tijdperk van de 'mannenbroeders'. Ook zij manifesteren zich door het bouwen van indrukwillenwekkende, 'zware' kerken. De Nassaukerk (A² 1927) is er een voorbeeld van. Typisch Gereformeerd aspect van het interieur is de galerij: extra zitplaatsen op de eerste verdieping. Geboren uit goedkoopte, werd dit tot een vast patroon in veler Gereformeerde jeugd.

Nu is het eigene verdwenen: na de oorlog werden veel boeiende kerken gebouwd (bv. NH Messias, RK Verrijzenis, Ger Vrededorst), maar niet meer naar zuil herkenbaar. En wegens afnemende kerkelijkheid is het voortbestaan van vele kerken bedreigd, waaronder dat van de Nassaukerk.

UITNODIGING JAARVERGADERING

DONDERDAG 21 MEI 1987

in de
NASSAUKERK

Kleiweg 64
(ingang Graaf Adolf van Nassaustraat)

AANVANG 21.00 UUR

*

Tevoren is er de gelegenheid tot bezichtiging van deze kerk, waarbij een toelichting zal worden gegeven en het orgel zal worden bespeeld.

EXCURSIE AANVANG 20.00 UUR

Jaarvergadering

Gaarne roep ik U op voor de jaarlijkse algemene verenigingsvergadering,
te houden op DONDERDAG 21 MEI 1987

om 21.00 uur in de vergaderzaal van de Nassaukerk aan de Graaf Adolf
van Nassaustraat 8^a te Rotterdam-Hillegersberg (zijstraat naast de kerk,
aan de Kleiweg).

De agenda voor deze vergadering luidt:

- 1 Opening en mededelingen
- 2 Ingekomen stukken
- 3 Notulen van de jaarvergadering van 27 mei 1986
- 4 Verslag over het verenigingsjaar 1986
- 5 De Staat der Monumenten en Monumentwaardige Gebouwen
- 6 Verantwoording van de uitgereikte oorkonde en het schildje 1986
- 7 Jaarrekening 1986 en begroting 1987
- 8 Benoeming leden financiële commissie
- 9 Verkiezing Bestuursleden
- 10 Informele gedachtenwisseling
- 11 Rondvraag
- 12 Sluiting

Toelichtingen:

- ad 3 De betreffende stukken liggen vanaf 20.30 uur voor leden en donateurs ter
inzage in de vergaderzaal.
- ad 4, 5, 6 en 7 De stukken betreffende deze punten vindt U elders in dit blad.
- ad 8 Statutair is de heer J.C. van Amstel aftredend en niet direct herbenoembaar.
Het Bestuur stelt U voor de heren drs Chr. Schreuder en drs C.D. Hoogendijk te
herbenoemen en in de vacature te benoemen degene die uiterlijk een half uur voor
de vergadering door het Bestuur zal worden bekend gemaakt.
- ad 9 Onze penningmeester, de heer J.J. Zanstra heeft verklaard dat hij het na 10 jaar
een goede zaak acht (tussentijds) terug te treden en andere dingen die aandacht
te geven waar tot dusver onvoldoende tijd voor was. We hebben hiervoor begrip,
al betreuren wij het; immers jarenlang was het penningmeesterschap bij hem in
goede handen.
Alhoewel wij in de ledenvergadering de nodige aandacht hieraan zullen besteden,
willen wij reeds op deze plaats de heer Zanstra bedanken voor de vele jaren
trouwe en accurate dienst.
Voor deze Bestuursmutatie moet een oplossing worden gevonden, iets waar wij tot
dusverre nog niet definitief in zijn geslaagd. Wij hopen echter tijdig voor de
vergadering U een kandidaat bekend te kunnen maken.
In november a.s. is de voorzitter statutair aftredend. Aangezien wij een leden-
vergadering voorafgaande aan de jaarlijkse propaganda-avond telkenmale als onge-
lukkig ervoeren, stellen wij U voor deze kwestie op te schuiven naar de leden-
vergadering van mei 1988, en stilzwijgend het voorzitterschap met een half jaar
te verlengen.
Onze vereniging blijft groeien en telt thans ruim 425 leden, waarvan velen in de
maatschappij bestuurstaken vervullen. Desondanks is het kennelijk geen eenvoudige
zaak binnen het ledenbestand kandidaten te vinden om het Bestuur op de statu-
taire sterkte van minimaal 5 en maximaal 7 personen te houden.
Mogen wij Uw aller aandacht hiervoor?

Gewone en buitengewone leden kunnen (tegen)kandidaten stellen; deze moeten uiterlijk
een half uur voor de vergadering bij het Bestuur zijn opgegeven. Elke kandidaat moet
worden ondersteund door tenminste vijf leden, of door het Bestuur.
Leden die verhinderd zijn de vergadering bij te wonen kunnen een ander lid (maar geen
Bestuurslid) schriftelijk machtigen namens hen op te treden en te stemmen. Een lid mag
niet meer dan vier volmachten aannemen.

De voorzitter van de vereniging,
ir J. Fens

RONDJE PLAS

Ja, een artikel moet nu eenmaal een opschrift hebben, dus denkt U maar dat we de plas rond gaan lopen.

Maar waarom schrijf je eigenlijk een artikel? Nu ja, ik had al eens geschreven over de omgeving van de plas, maar de redactie van Tussen Wilgenplas en Rotte zei toen: Ja, zo het nu is kennen wij het wel en we weten dat het mooi is, maar kunt U niet eens iets schrijven over vroeger. Op zo'n moment word je met de neus op het feit gedrukt dat je oud bent geworden. Even slikken en dan zeg ik: U heeft gelijk. Nu goed dan, want Hillegersberg is voor mij het einde (ik hoop voorlopig nog niet letterlijk). Als er iets niet klopt, dan verwacht ik alleen correcties van mensen die boven de 74 jaar zijn en dus al langer op deze aardkloot (is een net woord, kijk maar in van Dale) rondlopen dan ik.

Mijn jeugd begon op de Zaagmolendrift, waar ik als vijfjarige kleuter met vriendjes buiten mocht spelen, maar wel voor de deur. Nu wil het toeval dat een paar honderd meter verder (voorbij de Zaagmolensbrug) de groenteveiling was, waar meer te beleven viel dan voor de deur. Daar ontluikte m'n liefde voor de watersport. Ik was toen de jongste botenbouwer van Nederland. De heer Leen Kok kende mij toen nog niet, anders was ik wel in zijn boekje „De Ambachtsman vertelt” voorgekomen. Dat ging namelijk zo. Van bloemkoolbladeren verwijderde ik de randen en stak daarna in de nerf een lucifer en dan een stukje krantenpapier bol om die lucifer prikken.

Zie bovenstaande tekening, die gebruikt mag worden, want er is geen patent op aangevraagd.

Voorzichtig in de Rotte laten zakken en voor de wind pffff weg wezen. Ik heb er nooit één terug gezien, dus zullen ze met goede wind, net als de palingen, de Zargossazee wel hebben bereikt.

Nu wil het toeval dat één van m'n vriendjes Johan Dijkers heette, die echter op Zaterdag en Zondag niet meespeelde omdat, zoals later bleek, zijn ouders in het bezit waren van een motorboot. Dat is toch een vriendje om nooit meer los te laten (bovendien had hij nog twee lieve zussen en dat zou later misschien interessant worden).

Van m'n zuinig opgespaarde centen wilde ik later met een ander vriendje (Jan Stortenbeker) proberen een boot te kopen en dus begon hier eigenlijk m'n Hillegersbergse geluk, hoewel dat nog even op zich liet wachten. We hoorden dat er een boot

te koop lag op de werf „De Morgenster” met als eigenaar Baron Lané de Bétancour, en gevestigd aan de Strekkade. Op de naam alleen al vertrouwden we hem ons hele kapitaal toe ten bedrage van f 250,-. Daarvoor werden we de trotse eigenaar van een omgebouwde sloep. We tuigden haar op en varen maar. Het verloop werd toen als volgt: m'n vriend 10 minuten zeilen en ik 10 minuten hozen als een gek om de boot boven water te houden. Dan ik zeilen en hij hozen enz. enz. We hadden deze boot nooit weg moeten doen, want dan was ik veel slanker geweest dan nu. Enfin, wij met een klacht terug naar de „Baron”. Zijn antwoord was: nieuwe boten (later bleek deze 20 jaar oud te zijn) moeten eerst in het water dicht trekken, maar hij zou haar toch even nakijken.

Na een week konden we haar weer ophalen en het ritueel begon opnieuw, maar nu in verhoogd tempo om niet te zinken. Terug naar de „Baron”. Nee hoor, U raadt het niet. De baron zei: we hadden er een bord in gevaren. Onze rimpels in het voorhoofd beantwoordde hij met: jullie hebben zeker te dicht langs de kant gevaren en de grond geraakt, vandaar dat bord. Maar hij zou het weer gratis repareren. Na twee weken begon de ellende opnieuw, waarna we de boot op de kant trokken en ontdekten dat zij een gat met 30 cm middellijn had, opgevuld met cement. We drukten het er zo uit en zijn toen maar doorgedaan met drukken tot we bosjes sprokkelhout overhielden, waarop m'n vriend voorstelde om deze 's winters langs de deur te verkopen als brandhout.

Ik voelde me echter al genoeg vernederd en kocht met van m'n vader geleend geld een cano. Ik weet niet meer of ik hem ooit heb terugbetaald, want hij was gek op mij. Als ik dan in het week-end zei dat ik ging canoën zeiden ze thuis dat het 's middags wel kon gaan regenen, maar kijk, daar had ik nu die vriend voor met ouders

met die motorboot. Bij die schattige familie Dijkers kon iedereen altijd terecht. Bovendien had ik inmiddels nog een reserveboot van de familie van der Valk, maar met mooi weer.... dan was er 's avonds bal-champêtre bij Lommerrijk. Heerlijk om zo'n drie uur naar dansende paartjes te kijken en te luisteren in de dobberende cano. Bij veel muziek van nu zou ik dat niet uithouden, maar dat zal wel in m'n leeftijd zitten.

Vanaf werf de „Morgenster" breidde m'n kennis zich verder uit naar het Westen des lands en belandde ik met Kees Loos in de tuin van de heer C.N.A. Loos, die die mooie klok toen nog in zijn tuin had staan. Heel veel prettige jaren heb ik toen beleefd bij de zeilvereniging Hillegersberg (Z.V.H.), waarin ik al vroeg (18 jaar) in het bestuur kwam.

Verder westwaarts kwam Aegir aan de beurt die toen nog zetelde naast Lommerrijk. Vervolgens kwam het sluisje met nu al jaren de sluiswachter Jan Dijkshoorn. Verder op de kant was het clubgebouwtje van Rood-Wit-Rood, met als buurman „Café Verhoeven" waar menige nabespreking was over wedstrijdzeilen. Het spreekt zo lekker met een tapkraan in de buurt. Van Rood-Wit-Rood was ook lid Carel Vial (de latere bekende botenbouwer). Zo oud behoeft U nu ook weer niet te zijn om hem te kennen. De steigers waren in de kom tot bijna aan de schietvereniging van „De Batavieren". Bij een later door de Jong gezette loods is toen nog de jachthaven van Wurth gekomen. De fusie van deze drie verenigingen komt later ter sprake.

Vervolgens „onze" Prinsemolen. In mijn idee ken ik deze al zo lang dat ik dacht nog bij het bouwen aanwezig te zijn geweest, maar toen ik de datum zag van 1648

moet ik dat toch hebben gedroomd. Voor mij was er toch nog een droom in de vorm van de dochter van de molenaar, die dus door iedereen werd genoemd „Nel van de molen", hoewel ze heette Nel Noorlander. Vanuit deze molen liep er in oorlogstijd een gummi snoer door de plas naar een huis aan de Straatweg waar accu's stonden opgesteld die werden gevoed door een dynamo die verbonden was met de as van de molen. Deze molen heeft dus ook zijn aandeel bijgedragen in de duisternis tijdens de donkere oorlogsdagen.

Uiteindelijk komen we oostelijk aan bij het oude sluisje, hetgeen gelukkig onder monumentenzorg valt. O nee, hier zou ik niet over schrijven, want U kunt er nog steeds zelf gaan kijken en als U dat niet doet zult U er eeuwig spijt van hebben, want als U van oud houdt (nee, ik bedoel niet mezelf) is dit een plaatje.

Nu beleef ik dit allemaal al 47 jaar vanuit onze stulp aan de Prinses Margrietlaan. Hoe ben ik daar gekomen?

Na het sloep- en cano-experiment bouwde Vial een heuse boot voor me. Een zogenaamde kleine B.M. Met twee vrienden ging ik naar de Kaag. Een buitenboordmotor was er toen nog lang niet bij. De oplossing was om je voor f 2,50 te laten slepen achter een schuit van van der Meer, die om 6 uur 's avonds vanaf het Noordplein vertrok. Men werd toen nog voor drie centen geschut in Leidschendam tot 12 uur 's nachts. Midden op de Kaag werd je dan losgegooid tot te aan land dreef.

Het stormde en het was pikkedonker (hoe donker staan weer in van Dale) en we hadden niets anders te eten dan alleen een tonnetje nieuwe haring. De volgende morgen poeierde het en bleken we tot overmaat van ramp bij een eiland te liggen.

Tonnetje open gemaakt en haring eten dachten wij. Wat bleek echter? Een bonk zout en om niet om te komen van dorst hebben we ze maar weggegooid. Later hoorden we dat we ze hadden moeten spoelen.

Na twee dagen kwam er een grote politieboot die een lijn naar ons toe liet drijven (we lagen nog steeds in het lage). De familie Vollebregt die met een boot in Warmond lag werd ongerust en waarschuwde de politie. Opgelucht lagen we 's avonds in de Gemeentehaven naar onze compact-disk te luisteren (een gramfoon, die, na 20 keer aan de slinger te hebben gedraaid, opgewonden was (net als wij) en „Valencia“ begon te spelen). Op die muziek kwamen twee meisjes af die in het donker lagen mee te luisteren. De andere morgen bleek één er van thuis te horen op wat men nu oneerbiedig een „brikkie“ zou noemen. In mijn ogen was het echter net de Nieuw-Amsterdam en een kapitein met een heuse witte pet op. Toen dat meisje ook nog over een cano bleek te beschikken, stond m'n besluit vast. Die wilde ik hebben en gelukkig wilde zij mij ook en nu woon ik al 47 jaar met haar in die eerder genoemde stulp, en ik hoop daar nog vele jaren te blijven wonen.

Ik had nog beloofd iets te schrijven over Aegir. Het bestaan er van weet natuurlijk iedereen. Het ontstaan is echter minder bekend. De basis van Aegir lag in 1926 achter Lommerrijk. In deze tijd waren er dus nog twee verenigingen op de plas, namelijk Rood-Wit-Rood, en Z.H.V. naast de

tuin van de heer Loos waar nu de jachthaven van Millenaar is. Rood-Wit-Rood had z'n domicilie aan de Rotte in een gebouwtje naast het café van Kees Verhoeven. Aegir heeft na jaren gevraagd om de landtong te mogen huren waarop Aegir nu nog steeds is gevestigd. De Gemeente wilde daar wel aan mits er een fusie zou ontstaan tussen de drie verenigingen. De fusie kwam tot stand en heette „Stichting Hillegersbergsch Verbond tot Bevordering van Watersportbelangen“, waarbij werd bepaald dat men verder zou gaan onder de naam van „AEGIR“.

Deze vereniging vierde op 16 juni 1986 z'n 60-jarig bestaan met een groot feest. Uit de door mij bewaarde notulen zijn nog een paar leuke dingen te lezen zoals: contributie f 5,- per jaar. Er was wel een druk bezochte vergadering voor nodig om dit te mogen verhogen tot f 5,50. Het dak van de vroegere starttoren lekte. Na een lange vergadering met veel discussie kreeg het bestuur toestemming om het te mogen laten repareren. De kosten bedroegen f 25,-.

Ja, er is sinds die tijd veel veranderd, maar wat gebleven is, is de gezelligheid. Alleen we moeten het zelf zien en de sfeer proeven. Loop al die oude plekjes van ons Hillegersberg maar eens na en ontdek alles maar weer eens opnieuw. Ik vind het er nog steeds fijn en gezellig.

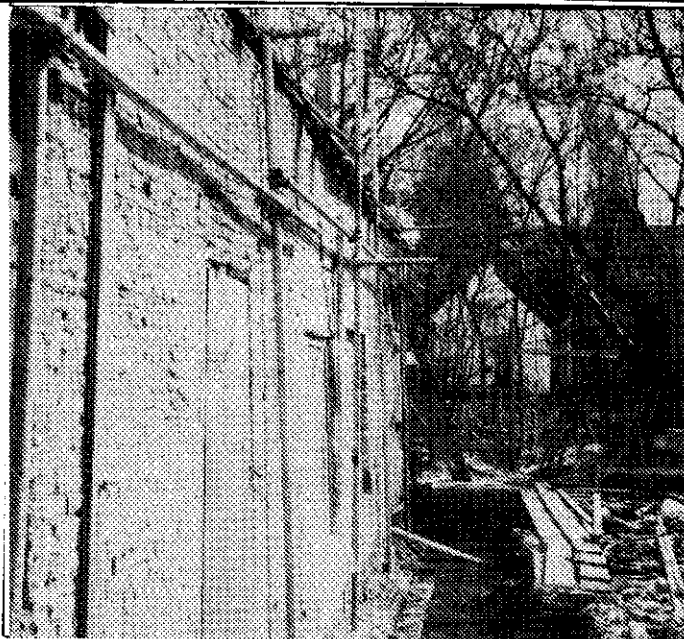
Ernst A. Snoek

DE RESTAURATIE VAN STREKKADE 25-26

Na het bericht over de restauratie in het vorige nummer lijkt er van buitenaf gezien weinig te zijn gebeurd (stand 10 april 1987). Het is dan ook een flinke tegenvaller geweest, die lange vorstperiode. Juist in die periode moest er in de grond gewerkt worden aan de fundering, en dat gaat bij vorst gewoon niet. Nu is het voor het grootste deel achter de rug en kan zeer binnenkort het opvijzelen plaats vinden. Direct daarop aansluitend kunnen de overige werkzaamheden achter elkaar gedaan worden. In het volgende nummer zichtbaar in een fotoreportage!

Enkele bijzonderheden in de ontwikkeling tot nu toe: de balkenconstructie van de betonfundering werd vervangen door een plaat beton van 30 cm dik, doorlopend tot onder de bouwmuren. Deze plaat wordt na doorharding vanaf de bovenkant van de ingeheid stalen palen horizontaal getrokken met vijzels. Het gebouw staat dan eindelijk weer recht!

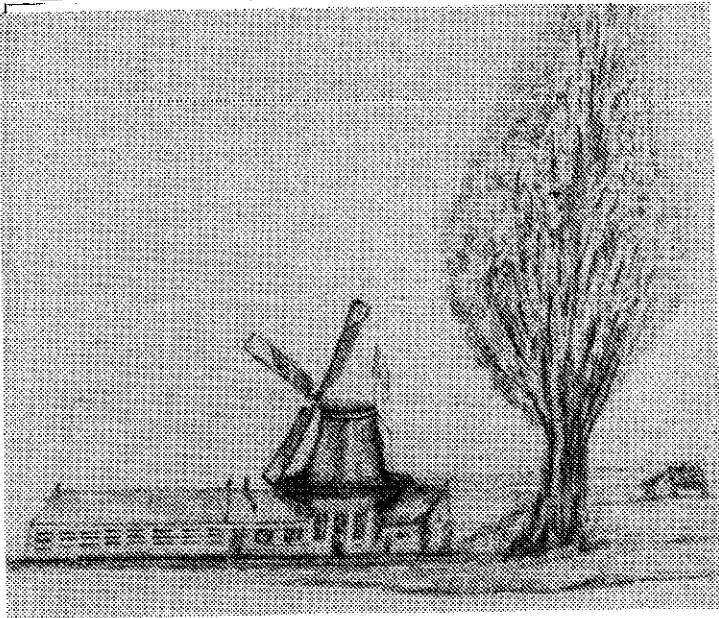
Onder de bouwmuren werden vlijlagen van turf aangetroffen. Een gedeelte ervan moest worden verwijderd, maar is goed voor de nieuwe eigenaar.

Hij heeft inmiddels als opdrachtgever de plaats van de Stichting Berg en Broek ingenomen. En hoeft met die turf niet meteen in de kou komen te staan. En verder maar wensen dat hij veel plezier mag beleven aan zijn pandje!

ing D.J. Klamer

DE 'VRIENDSCHAP'-BOUWER

„De Vriendschap”, kort voor de brand van 1882

In ons vorige nummer vertelden we dat de papiermolen 'De Vriendschap' in 1779 werd gebouwd en daarna geëxploiteerd door **Frederik Herpst** (1741-1834), van beroep timmerman/molenmaker, samen met Cornelis van der Poot.

Er is over die Frederik wel meer te vertellen. Hij was waarschijnlijk een zoon van de timmerman **Andries Herpst**. Deze heeft met zijn knechten in 1749/'50 een of ander fantastisch 'grotwerk' in de Hillegondakerk gebouwd van koraal (deels verguld), paarse, blauwe, witte en rode buizen, goud-zwavel, groen en blauw strooisel en 7 koperen pijlen. Niemand weet meer hoe dit zinnebeeldige pronkstuk er heeft uitgezien en wat de bedoeling er van was. De 7 pijlen doen je denken aan de Republiek der 7 Verenigde Nederlanden. Het moet iets geweldigs zijn geweest: men was er meer dan 100 dagen mee bezig (we weten niet hoeveel mandagen). In 1783 is het verplaatst en bij de orgelbouw in 1830 afgebroken (Rotterdams Jaarboekje 1935, blz. 159). Waarschijnlijk vonden de machthebbers het toen een geweldig stuk kitch.

Frederik komen we in dat zelfde 1830 bij het nieuwe orgel tegen: de eerste (of laatste?) pijp van het nieuwe orgel werd op 10 juni plechtig geplaatst en het verslag daarvan is op die pijp geschreven. Na het noemen van de plaatsers en de aanwezige notabelen eindigt het opschrift met: „, alsmede F. Herpst als oudste dezer Plaats.” Frederik was toen 89 jaar en had er nog 3½ te gaan.

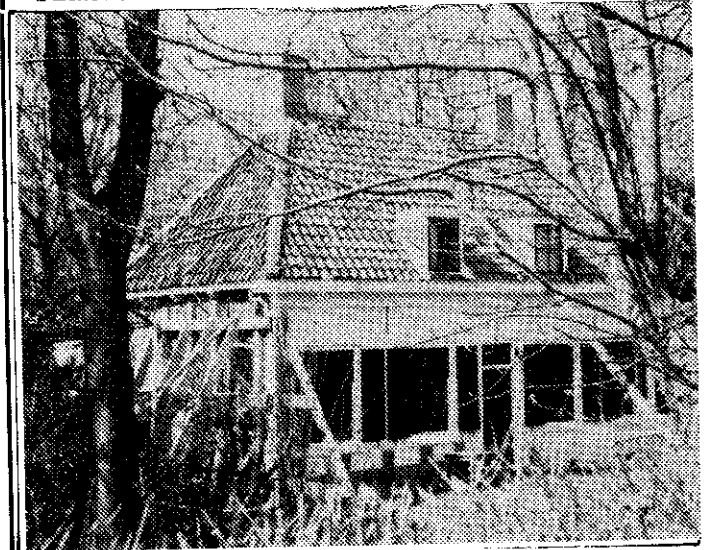
De pijp is ook in het in 1985 gerestaurerde orgel weer aanwezig.

GRINDWEG 19 IN VERVAL

Wat oud wordt, raakt gebrekkig. Gebouwen hebben daarbij de prettige eigenschap dat met de nodige techniek en met geld de kwalen geheel zijn te herstellen. Maar evenals bij levende wezens geldt dat voorkomen beter is dan genezen en dat het beter is ten halve te keren dan ten hele te dwalen. Oftewel: tijdig onderhoud is goedkoop behoud. Helaas wordt de nu bespaarde cent vaak hoger gewaardeerd dan de straks uit te geven gulden.

Grindweg 19 is het eenvoudige, maar statige voorhuis van een voormalige boerderij die waarschijnlijk omstreeks 1780 is gebouwd. In die tijd is de polder „Honderd en tien Morgen” drooggelegd en een deel van het drooggelegde land werd vanuit deze boerderij geëxploiteerd. Kennelijk niet zonder succes, want in 1899 werd achter aan het woonhuis een achterhuis gebouwd. De boerderijfunctie kwam ten einde bij het plotselinge overlijden in 1939 van Piet Visser. Sindsdien wordt het huis bewoond door de familie Richters.

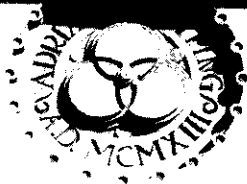
Omstreeks tien jaar geleden bereikten ons berichten dat het huis in kwaliteit achteruit ging: vocht was het genoemde probleem. Maar nu is het zo ver dat de fundering en muren in het ongerede zijn geraakt: forse stutten ontsieren het pand.

Wij vinden dat dit monumentwaardige pand hersteld moet worden (in oude luister kun je niet zeggen, want overigens oogt het nog uitstekend). Dat is in eerste instantie een zaak van de eigenaar, het Gemeentelijk Woningbedrijf Rotterdam. Naar verluidt heeft het GWR er wel oren naar. Zou dit niet doorgaan, dan achten wij de gemeente in gemoede verplicht die restauratie aan de particuliere sector over te *

ADRIAAN STICHTING

DE GESCHIEDENIS VAN
EEN MARKANT GEBOUW

Vele eeuwen is aan de verzorging en behandeling van lichamelijk gehandicapte kinderen weinig aandacht besteed.

Het lichaamsgebrek van deze ongelukkige kinderen werd zelfs wel misbruikt door hen op kermissen en markten tegen betaling „ten toon” te stellen.

De in de vorige eeuw snel voortschrijdende medische wetenschap opende echter mogelijkheden om deze kinderen niet alleen te verplegen, maar ook zódanige medische ingrepen toe te passen, dat zij na een gegeden opleiding en begeleiding veelal in staat geacht mogen worden in hun eigen onderhoud te voorzien.

Maria Johanna de Monchy (1850-1926), de enige dochter van de vooraanstaande Rotterdamse zakenman Adriaan de Monchy, was slechts enkele maanden oud, toen zij haar moeder moest missen. Op middelbare leeftijd overkwam haar een ongeval, waardoor zij invalide werd en aan den lijve de aan een handicap verbonden bezwaren onderzond. Mede daardoor, en ter nagedachtenis aan haar in 1912 overleden vader, was haar liefste wens te komen tot de stichting van een tehuis voor lichamelijk gebrekkige kinderen.

Zij ging daarbij voortvarend te werk en reeds op 21 september 1912 werd notarieel de stichtingsacte van de Adriaanstichting gepasseerd. Als beginkapitaal stelde Mevrouw de Monchy een voor die tijd niet gering bedrag van f 15.000,- ter beschikking. De financiële medewerking van het Gemeentebestuur, de Armenraad en het Burgerlijk Armbestuur kon echter niet gemist worden om tot het gestelde doel te geraken.

Al spoedig werd aan de Bergweg (thans Straatweg) te Hillegersberg een geschikt bouwterrein ter grootte van 7000 m² in eigendom verkregen. Reeds in februari 1913 werd door de bekende Rotterdamse architect B. Hooykaas Jr de ontwerp-tekening voor het nieuwe gebouw ter goedkeuring aan de regenten voorgelegd.

Het gebouw, zoals we dat nu nog in hoofdzaak kennen, werd bijzonder gunstig beoordeeld, als zijnde „een gebouw met frisse architectonische denkbeelden”. De

geven. Immers: in het Structuurplan Rotterdam-Noord staat de Grindweg aangegeven als een groene ader waarvan het historisch karakter behouden dient te blijven. Dus.

indeling was geheel afgestemd op de doelstellingen zoals deze door de Stichting werden beoogd, waarbij niet alleen de verzorging en verpleging van de patiënten, maar ook het onderwijs een voorname plaats in nam. Ook in technisch opzicht werd van de nieuwste mogelijkheden gebruik gemaakt, zoals de elektrische installaties, de lift, maar vooral de grote keuken met bijbehorende installaties bleek voor die tijd een unicum geweest te zijn, dat tientallen jaren later, nog aan de eisen voldeed.

Er werd zo voortvarend gewerkt, dat na de bouwopdracht aan de aannemer L.C. van der Vlucht Jr reeds op 13 mei 1913 de officiële eerste steenlegging plaats vond. Krap een jaar later, namelijk op 23 april 1914, vond onder aanwezigheid van vele prominenten en in tegenwoordigheid van Mevrouw de Monchy de officiële opening plaats.

De N.R.C. van die dag vermeldt in een uitvoerig artikel onder andere dat: „het vriendelijke, ruime gebouw, dat niets van een gesticht heeft, in oud-Hollands karakter geheel van rode baksteen is opgetrokken, met een breed front aan de Bergweg”.

In zijn openingsrede spreekt regent-voorzitter de Heer Hintzen aldus de N.R.C. de hoop uit: „dat de Stichting een belangrijk maatschappelijk werk zal verrichten. Maatschappelijk ook in deze zin, dat de gebrekkige kinderen onttrokken worden aan hun omgeving. Daar dreigen zij materieel en moreel ten gronde te gaan. Materieel omdat zij een last zijn voor het gezin waarin zij opgroeien. Meestal zijn de kinderen arm, onder ongunstige omstandigheden geboren; zij worden geduld misschien, maar veronachtzaamd.

Hun arbeid is voor het gezin van geen betekenis. En eenmaal volwassen, zijn het nutteloze leden van de maatschappij, voor wie de liefdadigheid wordt ingeroepen. Moreel is hun lijden nog erger. Hun gebreken worden bespot. Zij moeten al zeer bijzondere karaktereigenschappen bezitten, als anderen zich tot hen voelen aangetrokken. Achteruitgezet en als lastposten beschouwd, worden zij wantrouwend en haatdragend.

Het is dan ook een eerste plicht dit huis voor hen te maken tot een vriendelijk tehuis, waar ontspanning, muziek en spel niet mogen ontbreken.

En daarbij vinden zij hier de nodige vorming: naast het gewone onderwijs ook de moeitevolle opleiding voor een beroep”. Aldus het verslag in de N.R.C.

Kregen dus in eerste instantie de verzorging en het onderwijs een hoge prioriteit, later werd daar de orthopedische behandeling aan toegevoegd, waarmee een unieke combinatie tot stand kwam.

Zo heeft tot aan de overgang op 30 juni 1977 naar de nieuwe gebouwen aan de Ringdijk het markante gebouw aan de Straatweg, waarin met liefde en zorg de belangen van gehandicapte kinderen werden gediend, gefunctioneerd.

JAARVERSLAG

Onderstaand treft U aan het verslag over alle zaken, waarmede onze vereniging zich in 1986 heeft bezig gehouden.

JAARVERGADERING EN BESTUUR

De jaarlijkse ledenvergadering vond plaats op 27 mei 1986. Deze vergadering werd gehouden in de Bergkapel en werd bijgewoond door 33 aanwezigen. Dit kerkje - in 1941 gebouwd om als tijdelijke kerk te dienen tijdens de restauratie van de Hillegondakerk - staat wat verscholen achter het moderne flatgebouw aan de Oude Raadhuislaan. Circa 70 belangstellende leden van onze vereniging waren aanwezig bij de aan de jaarvergadering voorafgaande excursie naar de Hillegondakerk. In drie groepen opgedeeld bezochten zij beurtelings het keldertje en de consistorie, beklommen de trap naar het orgel en bezichtigden de in zo slechte staat verkerende muur op het kerkhof. Deze excursie werd ons aangeboden door de Concert en Restauratie Commissies van deze kerk. Tijdens de ledenvergadering vond een bestuurswisseling plaats. Drs. M.J. de Visser trad af na een bestuursperiode van drie jaar. In zijn plaats werd Mr. A. Mout voorgedragen en bij acclamatie benoemd. Ná deze wijziging is het bestuur als volgt samengesteld:
Voorzitter: Ir. J. Fens, secretaris: L. Berger-Schut,
penningmeester: J.J. Zanstra, leden Mr. W. Hennink-Versteeg en Mr. A.M. Mout.

NAJAARSBIJeenKOMST

Teneinde in brede kring belangstelling te wekken voor het eigen karakter van onze wijken wordt jaarlijks een vrij toegankelijke bijeenkomst georganiseerd. Dit jaar vond deze plaats op 17 november in "Lommerrijk". Aanwezig waren circa 70 belangstellenden. De leden van de Studie & Inventarisatie Commissie hebben aan de hand van een - van een toelichting door de heer M. van Wensveen voorgeziena - fraaie diapresentatie laten zien op welke wijze getracht wordt door duidelijke criteria onderbouwde waarde-oordelen op te stellen over de zich in ons werkgebied bevindende bebouwing. Ná de pauze verschaftte de film "Het Restauratie Ambacht" de aanwezigen enig inzicht in de manier van werken en de verscheidenheid van op te lossen problemen bij de restauratie van een groot pand in Leiden.

HET LEDENBESTAND

Het is verheugend, dat wederom een toename van het ledenbestand gemeld kan worden. In de toelichting, welke door de penningmeester gegeven wordt bij de jaarrekening van onze vereniging, treft U een preciese opsomming van de wijzigingen in ons ledenbestand in het verslagjaar aan.

PUBLICATIES

In maart verscheen een kort bericht aan onze leden. De nrs. 17 en 18 van ons periodiek "Tussen Wilgenplas en Rotte" werden in resp. mei en november aan de leden toegezonden. De jaarverslagen en overzichten, alsmede de verantwoording van de uitgereikte schildjes, werden in mei gepubliceerd. Dit nummer bevatte voorts onder de titel "Bomen in de Wijk" de formule (door Ir. A. Raad ontwikkeld), welke gehanteerd wordt door vele Nederlandse gemeenten om tot een goede waardebeoordeling van bomen te komen. Het november-nummer vroeg aandacht voor de najaarsbijeenkomst. Voorts kreeg vooral de op dat moment aanstaande restauratie aan de Strekkade 25/26 en de geschiedenis van deze pandjes de volle aandacht. Ook werd de reeks artikelen "Pompen of Verzuipen" over de geologische en waterstaatkundige geschiedenis van ons gebied afgesloten. >>>

SCHILDJES

De Schildjes Commissie gaat ieder jaar weer in september/oktober op pad om te bekijken of er zich onder de voor een bekroning voorgedragen panden ook inderdaad een objekt bevindt, dat hiervoor in aanmerking komt.

In dit verslagjaar werd het pand Kleiweg 375 deze bekroning waardig bevonden.

De Voorzitter van de Stichting Berg en Broek was helaas te elfder ure verhinderd, maar zijn medebestuurder, de heer J.W. de Boer, was een waardige vervanger bij het uitreiken van de oorkonden, behorende bij de "schildjes".

De Schildjes Commissie werd dit jaar gevormd door Mevr. Dr.Ir. D.E. Boas-Vedder en de heren T. van der Cammen en Ir. P. Mulder.

DE COMMISSIES

Het is verheugend wederom te kunnen melden, dat de Studie en Inventarisatie Commissie een actief leven leidt. De in het vorige jaarverslag in het vooruitzicht gestelde "Bomeninventarisatie Straatweg" werd voltooid en aan de Deelgemeente aangeboden.

De zgn. "sterrenkwalifikatie" is in heroverweging m.a.w. er werd een begin gemaakt met de vaststelling van duidelijke criteria aan de hand waarvan een redelijk objektieve waardering van bouwkundige objekten in de toekomst mogelijk is.

De door deze commissie verzorgde toelichting tijdens de najaarsbijeenkomst op 21 november 1986 maakte duidelijk op welke wijze een goede beoordeling door het hanteren van deze criteria tot stand kan komen. Ook de Bergse Plassen Commissie blijft zeer actief de plasoevers op niet te tolereren ontwikkelingen controleren. Nog altijd is vooral de Strekkade-oever een bron van voortdurende verontrusting.

Ook de parkeersituatie aan het Prinsemolenpad bij de watersportverenigingen blijkt niet goed beheersbaar: de indruk bestaat, dat dit probleem niet hoog genoteerd staat bij de politie.

Op initiatief van deze commissie zijn de gemeente Rotterdam en het Hoogheemraadschap Schieland overgegaan tot de plaatsing van peilschalen bij het Berg en Broekse Verlaat, zowel aan de plaszijde als in de Rotte.

De Financiële Commissie verrichtte wederom de haar statutair opgelegde taak het financiële jaarverslag te controleren.

De commissie bestond aan het begin van het jaar uit de heren drs J. van der Linden, J.C. van Amstel en drs Chr. Schreuder. Op de jaarvergadering werd de heer van der Linden, statutair niet herbenoembaar, opgevolgd door drs C.D. Hoogendijk.

STICHTING BERG EN BROEK

Het is verheugend te kunnen melden, dat in dit verslagjaar de Stichting zeer actief naar buiten is kunnen treden.

Het pandje Strekkade 25/26 dreigde in april van de ene op de andere dag door de Gemeente te worden gesloopt wegens instortingsgevaar, nadat in maart 1986 een particuliere belangstellende van zijn voornemen tot restauratie had afgezien. De Stichting kocht de bouwval; een bouwcommissie werd geïnstalleerd; restauratieplannen werden gesmeed; vergunningen aangevraagd; een geldwervingsactie gestart: kortom de Stichting gonsde van activiteit.

Per 31 december kan geconstateerd worden, dat een begin is gemaakt met de daadwerkelijke restauratie; dat dank zij vele kleine en ook grotere giften de Stichting een nog niet al te grote maar wel solide financiële basis heeft en dat met een mogelijke koper overlegd wordt over de voorwaarden waarop de Stichting, eventueel op korte termijn, de door haar aangegane verplichtingen jegens gemeente, architect en bouwer kan overdragen.

>>

J A A R V E R S L A G

ZUSTERVERENIGINGEN

Ook dit jaar heeft er geen bijeenkomst met andere zusterverenigingen plaats gevonden.

CONTACT MET DE DEELRAAD

Uiteraard blijkt er vanuit het verenigingsbelang gezien, ieder jaar weer een "verlanglijstje" te zijn, wanneer het gaat om het bestuurlijk gebeuren in onze wijken.

Zeker - wij ervaren onze contacten met de Deelraad als open en goed en wij ervaren bij deze instantie waardering voor onze inbreng, al zou dit in het beleid sterker tot uiting kunnen komen.

Wij realiseren ons, dat ook bestuurlijk overwogen wordt welke problemen meer of minder urgent zijn en dus hoger of lager op de deelgemeentelijke prioriteitenlijst terechtkomen.

Wij constateren, dat de Strekkade-oever laag genoteerd staat en dat onzes inziens noodzakelijke schriftelijke verwijzingen naar de zg.

"gedoogbrief" van oktober 1979 aan de beheerders/eigenaars van de diverse stukjes plasover tot dusver achterwege zijn gebleven.

De toekomst zal leren hoe deze situatie zich verder ontwikkelt en of het deelgemeentelijke bestuur in staat zal zijn slechte ontwikkelingen te keren.

In het vorige jaarverslag maakten wij melding van het feit, dat aan onze brief over de door de gemeente Rotterdam gehanteerde normen bij de verdeling van de gelden uit het Stadsvernieuwingsfonds ternauwernood aandacht is besteed. In 1986 werd in een speciaal met bij deze materie betrokken ambtenaren belegde bijeenkomst uitgebreid informatie verstrekt over de achtergronden van de huidige regeling. Van de zijde van onze vereniging is aandacht gevraagd voor het gegeven, dat eigenaar/bewoners in ons gebied, die b.v. kostbare reparaties aan de fundering van hun pand moeten laten uitvoeren, daarvoor geen subsidie kunnen krijgen: in tegenstelling tot hetzelfde gegeven in een stadsvernieuwingsgebied.

MONUMENTENVERORDENING

De definitieve voorstellen voor de Monumentenverordening van de gemeente Rotterdam hebben ons nog steeds niet bereikt. Er schijnt al geruime tijd geleden een zeer sterk ambtelijk gedomineerde monumentencommissie te zijn geformeerd. De gemeente Rotterdam heeft ons daarvan nog niet officieel in kennis gesteld.

MILIEUPROBLEMATIEK

De bouw van een riooloverstort in de Voorplas nabij Lommerrijk was er de oorzaak van, dat het bestuur moest overwegen of onze vereniging zich ook op het terrein van de milieuproblematiek actief zou gaan opstellen. Na ampele overweging heeft zij gemeend zich t.o.v. deze materie afzijdig op te stellen: onze statuten laten daadwerkelijke activiteiten op dit punt niet toe.

Wanneer echter in de toekomst mocht blijken, dat schade ontstaat aan landschappelijke aspecten als gevolg van een discutabel milieubeheer, dan zal de Vereniging uiteraard haar stem verheffen.

FUNDERINGSPROBLEMEN

Er hebben zich in het verslagjaar géén alarmerende ontwikkelingen voorgedaan. De beheersing van de grondwaterstanden is een voor onze Vereniging niet "grijpbaar" of "beïnvloedbaar" gegeven. Vooral oude karakteristieke en historisch waardevolle bebouwing kan "in zijn grondvesten" worden aangetast t.g.v. lage grondwaterstanden. Uiteraard blijven wij de ontwikkelingen op dit punt kritisch volgen.

> J A A R V E R S L A G

Tot slot moet melding gemaakt worden van het feit, dat bij onze Vereniging bij tijd en wijle verzoeken binnenkomen om informatie over de wijze waarop men mogelijk voor subsidie in aanmerking kan komen en tot welke diensten en/of ambtenaren men zich dan moet wenden.

Kennelijk is de gemeente Rotterdam er nog niet in geslaagd voldoende duidelijkheid te verschaffen over de procedure tot mogelijke verkrijging van subsidie.

Uiteraard worden deze vragen naar beste weten beantwoord.

Misschien mag de conclusie getrokken worden, dat de weg naar onze Vereniging duidelijker en gemakkelijker te vinden is dan de weg naar gemeentelijke instanties.

Rotterdam, januari 1987.

██████████ L. Berger-Schut. ██████████

DE EIGENAREN STREKKADE 25-26

In „Tussen Wilgenplas & Rotte" nummer 18 heeft u kunnen lezen dat de huisjes Strekkade 25-26 steeds bij de papiermolen „De Vriendschap" zullen hebben gehoord. Vanaf het begin in 1779 was het geheel voor de helft eigendom van **Frederik Herpst**, voor de andere helft van **Cornelis van der Poot**.

Wanneer **Cornelis** overlijdt (onbekend; rond 1800?) komt zijn aandeel door vererving in handen van **Johannes van der Berg**. Deze overlijdt in 1823 en dan wordt **Jacobus Koops**, zwager van de weduwe van der Berg, eigenaar van deze helft.

In 1834 sterft **Frederik Herpst**. Zijn aandeel wordt dan geveild, en als hoogste bieder komt **Jacobus Koops** in het bezit van het geheel. Hij heeft er niet lang plezier van: hij overlijdt op 6 februari 1836. Zijn erfgenamen veilen molen en toebehoren in 1844. Er komen weer twee eigenaren: **D. Verhoek** en de koopman **J.I. Claus**.

Ook voor **Claus** is het een korte vreugde: hij sterft op 7 juli 1846. Zijn weduwe, **Johanna Frederica Zevenhuijzen** beheert de zaak verder, samen met haar schoonzoon **Cornelis van Gilse van der Pals**, koopman aan de Schiekade. Kennelijk koopt **Johanna** de mede-eigenaar **Verhoek** uit, want dochter **Jacoba Catharina Claus**, echtgenote van **Cornelis**, koopt de helft van de eigendom op 19 februari 1861 voor een vriendenprijsje van haar moeder (f 2500). Haar zuster, **Cornelia Elisabeth Alida Claus** trouwt met de broer van **Cornelis**, **Hendrik van Gilse van der Pals**. Dit echtpaar erft de andere helft. Als de dames zijn overleden (**Jacoba** 1877, **Cornelia**

1868) zijn de gebroeders gezamenlijk eigenaar. **Hendrik** overlijdt op 17 september 1873, waarop zijn zoon **Cornelis** (neef dus van de oude **Cornelis**) in zijn plaats treedt. De van der Palsen hebben overigens ook elders in **Hillegersberg** eigendommen aangeschaft, zoals weiland ter plaatse van de huidige **Willem Nagellaan**.

Als de molen „De Vriendschap" in 1882 is afgebrand koopt neef van oom op 13 september voor f 600 diens aandeel in het 'perceel open grond' waarop de molen stond. De huisjes (25-26 en 29-30) gaan mee in de eigendomsoverdracht.

We komen nu in het tijdperk van de bekende oud-Hillegersbergse namen. Omstreeks 1900 komt het oude molenterrein geheel in eigendom van de opperbrandmeester **A.F.D. Hueck**. Wellicht als 'bruidsschat' gaat in 1925 het gedeelte met de nieuwgebouwde villa **Strekkade 31** over in handen van zijn dochter **Bep**, die met **A.E. Dehnert** trouwde. Later verhuizen zij naar de **Straatweg**.

Na het overlijden van **A.F.D. Hueck** (in 1939?) krijgt zijn zoon **A.Hueck** de eigendom van **Strekkade 29-30** en schoonzoon **Dehnert** de nummers 25-26.

In april 1959 verkoopt **Dehnert** de pandjes, evenals **Ton Hueck** de zijne, aan de **Gemeente Rotterdam**; aanvankelijk worden ze beheerd (bij dit begrip wordt in dit verband wel eens een vraagteken gezet) door de afdeling **Rentegevende Eigendommen** van **Stadsontwikkeling**; na een reorganisatie komen ze bij het **Gemeentelijk Woningbedrijf** terecht.

En dan, op 9 april 1986 koopt de **Stichting Berg en Broek** de pandjes, voor f 500. Dat is ongeveer hetzelfde bedrag als de waarde in 1882 - ware niet dat er nu een lekker stuk erfpacht aan vast zit en de pandjes na jaren van leegstand niet meer geheel in de conditie van 1882 zijn. Maar dat komt weer goed!

● ● ● ●

De staat der monumenten en monumentwaardige gebouwen

In ons periodiek „Tussen Wilgenplas & Rotte" nummer 8 is een volledige lijst opgenomen van de beschermde monumenten en van de monumentwaardige gebouwen in onze wijk. Dit is inmiddels 5 jaar geleden. Aangezien er in deze jaren veel is gebeurd en tevens vele nieuwe leden zich bij de vereniging hebben aangemeld, achten wij het een goede zaak deze lijst - in geactualiseerde vorm - wederom op te nemen in een publicatie. Mochten er Uwerzijds aanvullingen of opmerkingen bestaan, dan horen wij dit gaarne van U.

A. BESCHERMDE MONUMENTEN:

Berg- en Broekse Verlaat	- Stenen schutsluis tussen Rotte en Bergse Voorplas nabij Prins Bernhardkade.
Boterdorpse Verlaat	- Houten schutsluis tussen Rotte en Strekvaart. Nieuwe ophaalbrug naar oude tekeningen - 1984.
Kerkstraat 43	- N.H. kerk. 13 ^e eeuwse pseudo-basiliek met oudere toren. Rond de kerk, en daarbuiten, een begraafplaats met muur en hekwerken. Het orgel - Walcherorgel uit 1922 met ouder front - in 1985 gereconstrueerd naar het bestek uit 1828 van Abraham Meere sr, met restauratie van het oorspronkelijke front uit 1830. Muur rond kerkhof uit 1626. Zeer ernstige schade door verzakking en instorting. De hierin opgenomen hekwerken, alsmede het toegangshek van 1761 uit de Lodewijk XV-periode, met bijbehorende zuilen, waren ernstig door roestwerking aangetast. Thans worden zowel muur als hek gerestaureerd (zie ook elders in dit nummer)
Kerkdreef ongenummerd	- Slotruïne 1269 met (mogelijk) een veel oudere oorsprong.
Kerkstraat 10	- Voormalig Raadhuis uit 1752; thans restaurant.
Oude Raadhuislaan 1	- Rechthoekig pandje, één geheel met het Oude Raadhuis.
Prinsenmolenpad 72	- Poldermolen „Prinsemolen" 1648 met bijbehorend woonhuisje.
Terbregse Rechter Rottek. 91	- Stelling-korenmolen „De Vier Winden" 1776 met bijbehorend gebouw (huis?).
Terbregse R. Rottekade 240	- Boerderij 18 ^e eeuw, in 1976-'77 geheel gerestaureerd en als woonhuis in gebruik.

B. MONUMENTWAARDIGE GEBOUWEN:

Villapark 1 t/m 14	- Komplex van woonhuizen - kantoor - pension 1909 „Jugendstil"-invloeden; architect van Teefelen.
Bergweg 8	- Stationsgebouw Rotterdam-Noord met perronhuisje 1953 architect S. van Ravestejn.
Straatweg 1-3	- Dubbel woonhuis, rijk versierd, met tweetal tuiten 1895.
Straatweg 2	- Woonhuis 1903, fraai gedetailleerd, met erker. Gerestaureerd 1985.
Straatweg 5-7	- Dubbel woonhuis 1919 „SUZANNA en ADRIANA" dominante middenpartij met jugendstil-invloeden.
Straatweg 79	- Woonhuis 5 traveeën breed; tweede helft 19 ^e eeuw.
Straatweg 101	- Woonhuis met achterhuis „ZONNERIJK" ca 1850 fraaie dakkapel.
Straatweg 121	- Woonhuis met ruitstalling onder één dak. 2 ^e helft 19 ^e eeuw.
Straatweg 125	- Woonhuis met koetshuis. Zeer fraai geheel. eind 19 ^e eeuw?
Straatweg 171	- Woonhuis boerderij hoeve „VRUCHTENBURG" 19 ^e eeuw? Zijgevel recent hersteld. Bijbehorende schuur - 1860 - in slechte staat.
Straatweg 193	- Woonhuis met achterhuis „SUZANNA" 2 ^e helft 19 ^e eeuw?
Straatweg 206	- Woonhuis anex kantoor 1894 „MARGARETHA" dominante toegangspartij met toren. Hek hersteld 1985.
Straatweg 230	- Woonhuis met bijbehorende schuur „ELISABETH" 1866.
Straatweg 244	- Woonhuis „ROZENBERG" 1886 5 traveeën met centrale toegang, zeer fraai huis, in 1976 hersteld.
Straatweg 264	- Laag witgepleisterd woonhuis 19 ^e eeuw?
Straatweg, hoek CNA Looslaan	- Deelgemeentesecretarie met bibliotheek. Vroegere villa „BUITEN-LUST", 1916-1921 theeschenkerij, daarna Raadhuis van Hillegersberg. Architect J.I. van Waning.
Straatweg 274	- Woonhuis „IRENE" 1915 5 traveeën met balkon en stenen daklijst.

- C.N.A. Looslaan 15
Bergse Dorpsstraat 63-71
- Bergse Dorpsstr./Kerkstraat
- Kerkstraat 13
- Oude Raadhuislaan 24-26
Oude Raadhuislaan 28-30
Grindweg 13
Grindweg 15
Grindweg 19
- Grindweg 65
Grindweg 93-95
- Grindweg 97-99
- Hoge Limiet 61
Hoge Limiet 75
- Hoge Limiet 87
Hoge Limiet 175
- Hoge Limiet 203
Hoge Limiet 249
Hoge Limiet 250
Schoolstraat 18
Larikslaan 182-184
Ringdijk
- Erasmussingel 17-19
Erasmussingel 189
Kleiweg 401-403
Kleiweg 391-395
Kleiweg 375
Kleiweg 161-171
Kleiwegkwartier
- Bergse L. Rottekade 1
Bergse L. Rottekade 195-196
Bergse L. Rottekade 296-298
Bergse L. Rottekade 313-315
Bergse L. Rottekade 317-319
Terbregse R. Rottekade 172
Terbregse R. Rotteka 175-177
Terbregse R. Rotteka 167-169
Terbregse R. Rotteka 107-109
Bergse Rechter Rottekade 13
Bergse Rechter Rottekade 18
Bergse Rechter Rottekade 42
Bergse Rechter Rottekade 43
Terbregseweg 1-3
Ommoordseweg 5
Boterdorpseverlaat 1
Boterdorpseverlaat 26
Prinsenmolenpad 99
Strekkade 46-48
- Strekkade 29-30
Strekkade 25-26
- Woonhuis 1939 architect Brinkman en Van der Broek.
 - Winkels en woonhuizen. Het gedeelte van de rij nrs 57-61 werd in 1980 gesloopt ten behoeve van een (nog steeds niet) uitgevoerd plan voor de bouw van nieuwe winkels met bovenwoningen. Thans, ondanks tijdelijke poffertjeskraam, storend „gat“.
 - Werkplaats ('fietsenstalling'), vroeger deel van oude boerderij. Thans (wederom) een **bouwplan** voor dit gebied, waartegen de VSW bezwaar heeft aangetekend.
 - Woonhuis ca 1830. Zeer fraai 19^e eeuwse woonhuis. Aangekocht door de NV Stadsherstel Historisch Rotterdam en in 1986 gerestaureerd.
 - Woonhuis met zadeldak.
 - Woonhuis met zadeldak.
 - woonhuis Huize „BERGSTEYN“ statig herenhuis midden 19^e eeuw?
 - Woonhuis
 - Woonhuis (fam. Richters) Thans in **zeer slechte staat**, heeft dringend herstel (zie elders in dit nummer).
 - Boerderij „Hoeve Koot“ met bijbehorende schuren.
 - Woonhuis met koetshuis „DE JONGENJORIS“ 1878. Statig herenhuis met leukastanjes. Huis in 1975 hersteld; koetshuis in 1986.
 - Woonhuis (boerderij) „BERGWIJCK“ 1885 met naastgelegen schuur. In 1983 hersteld.
 - Boerderij „WEIENHOF“; thans woonhuis met werkplaats.
 - Boerderij met bijbehorende schuur 1879. O.a. kaas- en tredmolen-schuur.
 - Boerderij
 - Woonhuis 1885 van boerderij; schuren 1963 afgebroken. Thans **dichtgemetseld** (zie elders in dit nummer).
 - Wit gepleisterd woonhuis, vroeger 2 arbeiderswoningen.
 - Woning bij tuinderij/werkplaats; gesloopt 1985.
 - Boerderij
 - Adrianschool 1927
 - R.K. kerk H. Paulus met pastorie 1942
 - Kerkhof met hekwerk „19 GEDENK TE STERVEN 03“ en bijgebouwtje. Hekwerk hersteld door V.S.W. in 1979 en 1985. Thans beplanting uitgedund.
 - Dubbel woonhuis.
 - Boerderij met bijbehorende schuren.
 - Boerderij 1910 „ANNIE“
 - Boerderij 1911
 - Boerderij met schuur, 1840 gerestaureerd 1986
 - Drie groepen dubbele woningen 1904-1907.
 - RK kerk „CHRISTUS KONING“ met pastorie en scholencomplex: kleuterschool St Antonius en lagere school St Tarcisius 1928. Architect H.P.J. de Vries.
 - Tussen Statenlaan-Joh. de Wittlaan-Adr. Pauwlaan-Hoornbeeklaan.
 - Boerderij; woonhuis met achterliggende schuren 1916
 - Boerderij met bijbehorende schuur. **Sloopdreiging**.
 - Woonhuis (oorspronkelijk winkel met woning).
 - Woonhuis
 - Zeer oude bedrijfspandjes, 19^e eeuw?
 - Woonhuis; 19^e eeuwse? Vroeger tevens wagenmakerij en bakkerij
 - Dubbel woonhuis; 19^e eeuwse?
 - Vm boerderij; nu garage met werkplaats, witgepleisterd.
 - Dubbel woonhuis, 19^e eeuwse.
 - Woonhuis bij jachtwerf Wurth
 - Witgepleisterd woonhuisje, 19^e eeuwse?
 - Electrisch (vh stoom-)gemaal; 1881?
 - Brugwachtershuisje bij Berg- en Broekse Verlaat, 1866
 - Boerderij met schuren, boomgaard en rondgaande sloot.
 - Woonhuis met achterhuis 1902
 - Woonhuis 1907, hersteld 1979
 - Boerderij met rieten dak, gepleisterd, met bijbehorende schuur.
 - Woonhuis met leibomen.
 - Rijtje van drie woonhuizen, 1793?. Nrs 46-47 in 1985 gereconstrueerd (herbouw) tot één woonhuis.
 - Dubbel woonhuis; 1779?
 - Dubbel woonhuis; 1779? In 1986 aangekocht door Stichting „Berg en Broek“ thans in restauratie tot één woonhuis.

GESCHIEDENIS ROND HET HILLEGONDA-HEK

Nu de muur rond de Hillegondakerk, met het mooie ingangshek wordt gerestaureerd, is het de moeite waard om enige aandacht aan dit zeldzaam voorkomende toegangshek te schenken.

• Aquarel toegangshek J Verheul Dzn 1930 •

De bekende Rotterdamse architect J. Verheul Dzn. wijdt in zijn boek „Merkwaa- dige oude inrijhekkken uit de XVIIe, XVIIIe & XIXe Eeuw in en om Rotterdam" er een hoofdstuk aan.

Het hek, dat een brede ingang voor rij- tuigen en twee smallere voor voetgangers heeft, wordt gevormd door twee hoofdpij- lers, waaraan de brede draaihekkken, en door twee zijpijlers, waaraan de smallere draaihekkken zijn bevestigd. De hoofdpijlers zijn boven het afsluitende lijstwerk be- kroond door hoge grillig van vorm zijnde georneerde vazen, terwijl de zijpijlers met ballen zijn afgedekt. Het in arduinsteen opgetrokken geheel dateert uit 1761 (15 april), in de stijl van midden Lodewijk XV.

De vroeger aan de hoofdpijlers bevestigde koperen lantaarns ontbreken. Het is aan te bevelen dat bij de restauratie deze lantaarns weer in oude luister aan dit prachtige geheel zullen worden toege- voegd. Op de voet der vazen, die uitge- voerd zijn door de beeldhouwer Barent Prins, zijn de namen van Schout, Secreta- ris en Kerkmeesteren ingebeiteld.

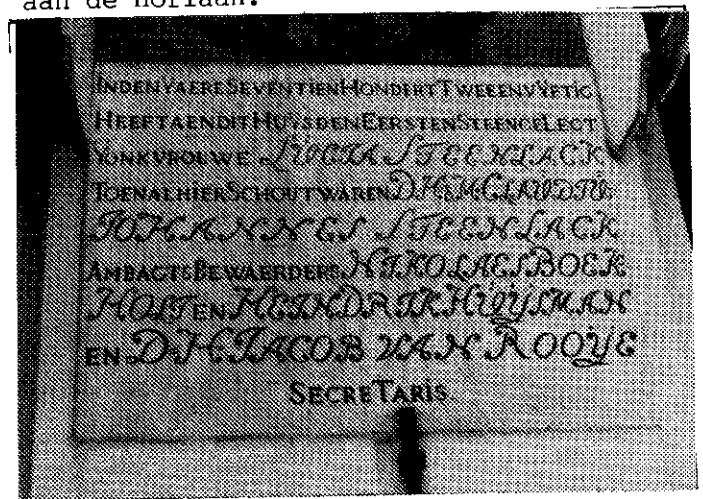
De omgeving van het fraaie, bijzonder sa- mengestelde toegangshek is onder de rook van de grote stad nog steeds een plekje dat belangstelling verdient. Dit hek is negen jaren na de bouw van het ook in de Kerkstraat aanwezige Regt- en Ambagthuys gebouwd. Het is daarom interessant ook wat aandacht te schenken aan de gedenk- steen in de voorgevel van het Ambachts- huis ter gelegenheid van de eerste steen-

legging door Lucia Steenlack, toen haar broer Mr. Claudius Johannes Steenlack Schout van Hillegersberg en Rotterban was (1750-1756).

Op de rechter hoofdpijler van het hek, lopende naar de kerk, stond aangegeven dat Johan Steenlack toen Schout was. Hij volgde in 1756 zijn broer op en bleef dit tot 1795.

De familie Steenlack is een belangrijk Rotterdams regentengeslacht geweest in de tijd van de Republiek. Hun grootvader, een rijke Rotterdamse lakenhandelaar, Johan Steenlack, werd in 1692 door de Koning- Stadhouders Willem III tot burgemeester van Rotterdam benoemd, kort na het belas- tingoproer in 1690, nadat de adelborst van de Rotterdamse Schutterij Cornelis Costerman voor het stadhuis werd ont- hoofd. Costerman werd door de Vierschaar beschuldigd van moord, terwijl de Rotter- damse bevolking de overtuiging had dat hij ten onrechte terechtgesteld was. Op de bekende kaart van Joannes de Vou uit 1694, die een prachtig beeld weergeeft van Rotterdam uit deze dagen, prijkt de naam van Johan Steenlack als burgemeester met zijn familiewapen.

De vader van Lucia, Johannes Claudius en Johan Steenlack was lid van de Rotterdam- se Vroedschap en Schout van Kralingen. Hij woonde op de buitenplaats Slot Honingen aan de Slotlaan te Kralingen. Lucia trouwde later met Mr. Hendrik Lormier, Schepen van de stad Rotterdam, woonachtig aan de Hoflaan.

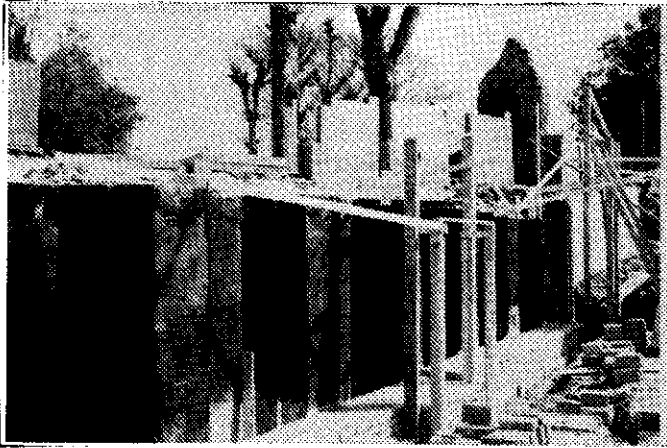
• „Eerste" steen Oude Raadhuis •

Het is de moeite waard om eens in Res- taurant „'t Oude Raadhuis" aan de Kerk- straat een kopje koffie te drinken. Daar hangt aan de muur een fotocopie van het Extract uit het Register der Decreten, genomen na de vlucht van Stadhouders Wil- »

KERKHOFMUUR IN HERSTEL

Ruim twee maand geleden berichtten wij u over de muur rond het kerkhof van de Hillegondakerk: 354 jaar na de bouw in 1626 begon deze in te storten, met alle kwalijke gevolgen van dien. Inmiddels is met de restauratie begonnen; op vrijdag 27 februari 1987 heeft wethouder R. Jansen, onder wie de monumentenzorg van Rotterdam ressorteert, de officiële eerste plank geslagen.

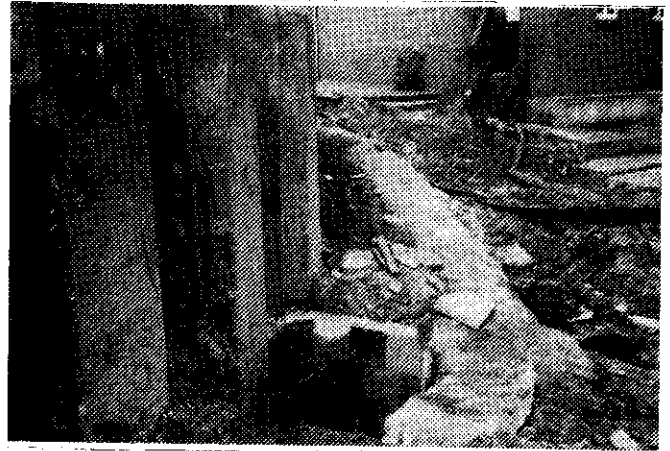
Het werk bestaat er uit dat binnen de oude muur een stalen damwand wordt geslagen die het eigenlijke werk moet doen: het tegenhouden van de hoge grondmassa. Vlak er voor wordt op de oude plaats en op de oude fundering een nieuwe muur gemetseld, die in feite niet meer dan een decoratieve functie krijgt. Onze eerste foto toont hoe een en ander wordt gemaakt.

Overigens wordt op enkele plaatsen noodgedwongen een klein eindje buiten de oude muur de nieuwe gezet.

Bij het slaan van de damwandplanken is men op een verrassing gestuit: ten noordoosten van het koor van de kerk wilde een plank vrijwel niet de grond in. Het bleek dat daar een keldertje of iets dergelijks in de grond verscholen zat, waar niemand meer enige weet van had. In zekere zin

zou men dit een bevestiging kunnen noemen van de oude verhalen dat er „gangen” in de donk zouden lopen. Toch is dit keldertje iets heel anders en in elk geval geen „eeuwen” oud. De ruimte is bekleed met grote tegels van rode baksteen, bekleed met afwisselend okergele en groene glazuur, wat op onze tweede foto zelfs in zwart-wit vrij goed is te zien.

Het is op het moment van schrijven nog niet duidelijk waarvoor deze ruimte is gemaakt. Men zegt dat tegels als hier gebruikt nog niet langer dan een 150 jaar worden vervaardigd; de kleuren en het patroon waarin ze zijn aangebracht doen denken aan een constructie zo pakweg een eeuw geleden. Is het misschien een grafkelder op het kerkhof geweest? De kleuren en het patroon brengen ons niet direct op die gedachte; eerder denk je aan iets keukenachtigs, wat op deze plaats natuurlijk ook onzin is. In dit verband is het aardig dat enkele oude Bergenaren (80+) vertellen dat zij in hun jonge jaren op het kerkhof speelden, en dan ook wel eens in bepaalde gangen wegkropen. Er zal nog verder naar de oorsprong worden gezocht; wij houden u op de hoogte.

Al met al gaat het werk door, in het vertrouwen dat de financiële middelen beschikbaar zullen komen. Wij zeiden het de vorige keer: de actie **Kerkevest** wordt gevoerd om het niet-susidiabele deel van de kosten (20% = f220.000) bijeen te krijgen. Wij bevelen die actie wederom van harte in uw aandacht aan; wanneer u zulks nog niet heeft gedaan kunt u alsnog bijdragen met een gift op bankgironummer 45.45.42.135 of op postgironummer 4 135 052, beide ten name van de Restauratie Commissie Hillegondakerk te Rotterdam-Hillegersberg. Er zijn al enkele tienduizenden guldens bijeen gebracht, waaronder een relatief bescheiden bedrag van uw vereniging, maar dat ontslaat u niet van uw goedertierenheid met name als lid van deze vereniging.

GESCHIEDENIS ROND HET HILLEGONDA-HEK

lem V naar Engeland, door het Comité van de Provisionele Representanten van het Volk van Holland. Op Vrijdag 3 April 1795, het eerste jaar van de Bataafse Vrijheid, werd een bevel uitgevaardigd tegen Johan Steenlack als Schout van Hillegersberg en Rotterdam en tegen zijn Ambachtsbewaarders om de sleutels van het Ambacht, welke onder hen berustten in te leveren „op poene van nadere voorziening”.

Zo eindigde in Nederland de veel gesmade regententijd, ook in Hillegersberg.

„uitgereikte oorkonde“

Waar het idee vandaan komt om goed gerestaureerde, waardevolle gebouwen met een schildje te bekronen?

Op de officiële Rijksbeschermden monumenten is een blauw-wit schildje te zien. Men hecht er méér waarde aan, maar de betekenis is niet meer dan dat militairen worden verzocht er in oorlogstijd niet op te schieten (te simpel gezegd).

De Historische Vereniging Vlaardingen heeft hier misschien aan gedacht toen zij een „restauratiepenning“ instelde: de eigenaar van een goed gerestaureerd pand krijgt die penning en aan het pand wordt een kleurig schildje bevestigd. Wij vonden dat een leuk idee en hebben het in principe overgenomen. Vanwege de aard van het bouwkundig bezit in onze wijken zijn onze normen iets lager en in plaats van een voor ons onbetaalbare penning krijgt de restaurateur een oorkonde. Ons schildje is in de kleuren van ons voormalige gemeentewapen (zowel Hillegersberg als Schiebroek): geel en blauw.

Nu is ons blijk van waardering weer overgenomen door „Roterodamum“ - zo groeit ook particulier de bescherming van het historisch bouwkundig bezit.

Ter zake: ook in 1986 konden wij weer een oorkonde uitreiken. De beoordelingscommissie bestond als gebruikelijk uit twee bouwkundig geschoolden, te weten mevr. dr ir D.E. Boas-Vedder en ir P. Mulder, en een geïnteresseerde leek, de heer A.F. M. van der Cammen, welke drie het met kennis en enthousiasme eens moeten zien te worden (dat blijkt steeds te lukken).

De commissie kreeg vijf objecten voorgelegd; slechts Kleiweg 375 werd bekroond. Het oordeel van de commissie:

- Duidelijke poging tot conservering van het bestaande, grotendeels gereed (vnl. achterbouw is nog niet gereed).
- Massa- en gevelindeling waren goed.
- materiaalgebruik, detaillering en de kleurstelling van het gereed zijnde deel: goed.

- negatief: tuin en hek, maar gezien de getrooste inspanningen tot op heden, hebben wij hier goede verwachtingen dat dit ook de nodige aandacht zal krijgen na gereedkomen bouwkundige werkzaamheden. Unaniem advies: schildje verlenen....

We kunnen hier de volgende achtergronden aan toevoegen. Het betreft een boerderijtje uit ca 1840, dat in de loop van de tijd in slechte conditie was geraakt. Te-

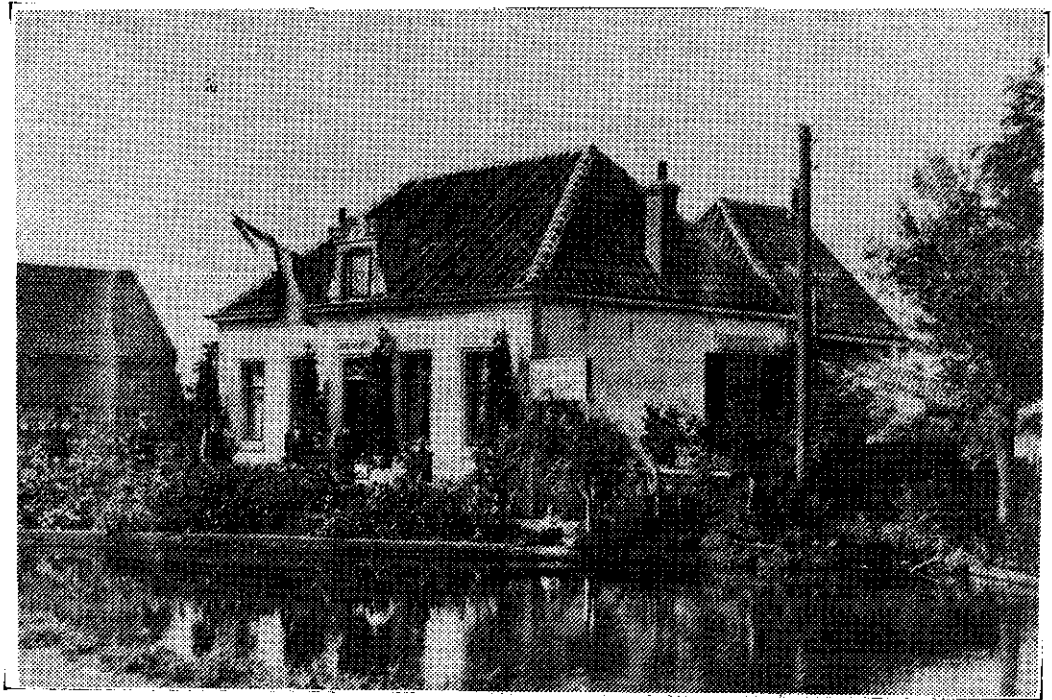
gen 1980 was het terrein waarop deze boerderij en enkele andere panden staan in handen gekomen van een projectontwikkelaar, die alles wilde slopen en er een achttal woningen met garages op wilde bouwen. Ons onziens zou een dergelijke bouw mogelijk zijn geweest met behoud van o.a. het boerderijtje en wijziging van het geldende uitbreidingsplan van 1933. De ontwikkelaar was er echter onwrikbaar van overtuigd dat met name voor de boerderij niemand te vinden zou zijn die de hoge restauratiekosten zou willen betalen. Wij meenden dat er wel degelijk iemand zou zijn te vinden die wegens de sfeer het onrendabele deel zou willen betalen, eventueel via eigen arbeid. De ontwikkelaar vroeg een sloopvergunning aan; die werd, mede op ons verzoek, door Rotterdam geweigerd en uiteindelijk werden de panden aan particulieren over gedaan, met het restauratieve gevolg. Wij blij!

Dan de vier andere panden: één was nog niet klaar, aan een ander was volgens de commissie hoegenaamd niets gedaan. Van het derde pand zegt de commissie dat het gelukkig niet gesloopt is, maar „De geveldetaillering (waaronder ramen) steekt 'noodgedwongen' grof af (door materiaalgebruik), nog versterkt door de ene kleur van daklijsten en consoles.“ Bij het vierde afgewezen pand: „massaverdeling wordt aangetast door grote dakkapellen“; „kleur aan de gevel (hoewel niet oorspronkelijk) is aanvaardbaar“; „het geheel heeft duidelijk het karakter van niveau-verhoging t.o.v. de originele sfeer van de bebouwing, hetgeen tot aantasting van de karakteristiek van de buurt leidt“ en „aan de inspanningen en de goede bedoelingen van deze eigenaren/bewoners wordt door de commissie niet getwijfeld (bijv. roede-indeling van de ramen)“.

Het in 1986 bekroonde pand: Kleiweg 375

PRAATJE bij een PLAATJE

Oude Bergenaren kijken verrast op bij het zien van dit plaatje. Jammer, maar hier staat geen steen meer van overeind. Onze man met zijn 'kiek-kast' stond ongeveer op de afrit van de oude ophaalbrug. We schrijven ± begin twintiger jaren. De paardetram reed nog tot Freericks. Het water van de Strekvaart maakte een bijna haakse bocht om zijn weg te vervolgen langs de Grindweg (Lage End) in noordelijke richting.

Nu de foto. Uiterst links zien we nog net het hoge dak van de timmermanswinkel Noorlander. Het witte huis van de firma W. Roozenbeek, bloemisterij en kwekerij, droeg de plechtige naam „Huis ter Bergh". Dit bedrijf was tot ver in de omtrek bekend. Vrijwel dagelijks reed de platte, groen geschilderde paardewagen naar zijn klanten, geladen met palmen, sierheesters in houten kuipjes en bloemstukken voor bruiloften en partijen. Dikwijls zag ik vanuit mijn schoolbank hoogste klas Openbare School de wuivende palmen passeren, nog net zichtbaar boven de matglazen ruiten.

Jarenlang onderhield genoemde firma vele tuinen langs de Straatweg, in het Berglustkwartier en in wijde omtrek. O ja, bij Roozenbeek was ook een E.H.B.O.-post met een indrukwekkende verbandtrommel. Eénmaal smaakte ik het genoeg om mijn kapot gevallen knie te laten verbinden; een 'wapenfeit' waar ik niet weinig trots op was.

Terug naar de foto. Wat opvalt is de Nationale Driekleur met Oranje wimpel uit het dakraam. Kennelijk was het feest. Koninginnedag? Dat zal wel altijd een raadsel blijven. In ieder geval werd er die dag niet gewerkt, hetgeen duidelijk te zien is aan de mensen op de voorgrond.

Ik meen dat ik u dit stukje 'Oud-Hillegersberg' niet mag onthouden.

+ JAARREKENING 1986 + BEGROTING 1987 +

Onderstaand vindt u de financiële gegevens van de vereniging over 1986 en de begroting voor 1987. De balans per 31-12-'84 en de jaarrekening 1985 zijn ter illustratie toegevoegd; de ontwikkeling kan daarmee beter worden nagegaan. Gesteld kan worden dat met een reserve van ca f 10.000 en een publicatiefonds van ca f 20.000 de vereniging „niets" kan gebeuren; bovendien is er voldoende ruimte voor velerlei activiteiten.

	Jaarrek. 1985	Begroting 1986	Jaarrek. 1986	Begroting 1987
INKOMSTEN vereniging:				
Contributie gewone leden	5947,--	7150	7452,--	7450
Bijdragen donateurs	297,50	375	437,50	475
Buitengewone leden	25,--	25	25,--	25
Eenmalige bijdragen	55,--	50	266,--	100
Rente vereniging	<u>529,94</u>	<u>600</u>	<u>975,42</u>	<u>600</u>
TOTAAL INKOMSTEN:	6854,44	8200	9155,92	8650
UITGAVEN vereniging:				
Porti, tel., schrijfbeh. etc.	842,85	1100	869,22	600
Drukwerk ledencontact	3417,46	950	940,90	900
Vergader- en excursiekosten	563,55	600	915,60	900
Propaganda	733,87	900	514,--	1500
Onkosten commissies	181,82	400	298,35	500
Lidmaatschappen	75,--	100	75,--	100
Subsidies	1100,--	1200	1097,66	1200
Bijzondere acties	1711,55	500	10,00	500
Diversen	935,65	300	100,15	300
Reserv./viering 10-jarig bestaan	-,--	1250	-,--	3000
Onvoorzien	-,--	<u>400</u>	-,--	<u>400</u>
TOTAAL UITGAVEN:	9561,75	7700	4820,88	9900
Saldo vereniging:	-2707,31	500	4335,04	-1250
INKOMSTEN publicatiefonds:				
Rente publicatiefonds	454,18	800	829,97	1000
Verkopen	<u>11.637,40</u>	<u>1600</u>	<u>2795,90</u>	<u>2000</u>
TOTAAL INKOMSTEN:	12.319,53	2400	3625,87	3000
UITGAVEN publicatiefonds:				
Productiekosten	7.770,86	25	-,--	3900
Afname voorraad (- = toename)	<u>-927,71</u>	<u>750</u>	<u>780,80</u>	<u>100</u>
TOTAAL UITGAVEN:	6.843,15	775	780,80	4000
Batig saldo publicatiefonds:	5.476,38	1625	2845,07	-1000
BALANS				
	<u>31-12-'84</u>	<u>31-12-'85</u>	<u>31-12-'86</u>	
Giro, banken	21.426,09	24.798,95	31.255,91	
Voorraad (boeken)	1,--	928,71	147,91	
Vooruit bet.k.10-j best	-,--	-,--	292,45	
TOTAAL ACTIVA:	21.427,09	25.727,66	31.696,27	
Reservefonds	9.866,28	7.158,97	10.244,01	
Reservering 10-j. best.	-,--	-,--	1.250,--	
Vooruitbet. contr./don.	375,--	1.106,50	695,--	
Toegezegde uitgave	-,--	800,--	-,--	
Publicatiefonds	<u>11.185,81</u>	<u>16.662,19</u>	<u>19.507,26</u>	
TOTAAL PASSIVA:	21.427,09	25.727,66	31.696,27	

Niet in de balans opgenomen (bij aanschaf afgeschreven) bezittingen van de vereniging zijn o.a. een schrijfmachine (f255), 25 schildjes (f561,38), 919 dia's, foto's, ca 2200 enveloppen (f335), ca 2400 acceptgirokaarten (f145), briefpapier, ca 10 boeken. ➔

->

t o e l i c h t i n g :

A) HET LEDENBESTAND: Op 1 januari 1986 had de vereniging 377 gewone leden, 28 donateurs en 1 buitengewoon lid (samen 406). In de loop 1986 moesten nog 8 gewone leden en 1 donateur van de ledenlijst worden afgevoerd (overlijden, alsnog bedanken per 1-1-'86, wanbetaling). Voorts bedankten per 1-1-1987 8 leden en 1 donateur. Daarentegen meldden zich 31 nieuwe leden en 6 donateurs, zodat op 1 januari 1987 de vereniging 392 gewone leden, 32 donateurs en 1 buitengewoon lid had (samen 425). In 1986 verhoogden 6 gewone leden hun contributie; verlagingen kwamen niet voor.

B) JAARREKENING VERENIGING 1986: De inkomsten waren veelal als begroot; elk jaar weer verrassend zijn de eenmalige bijdragen (leden die de vereniging extra gedenken). De post rente is ditmaal extra hoog, omdat door wisseling van spaarinstelling veel rente eerder dan gewoonlijk is ontvangen. Bij de uitgaven viel, ondanks de aanschaf van 3000 acceptgirokaarten en 2000 bijbehorende enveloppen, de post porti etc. mee. Onder 'drukwerk ledencontact' worden, naast o.a. de normale oplage van „Tussen Wilgenplas & Rotte“, ook de kosten van het welkomstboekje aan nieuwe leden verantwoord. De vergaderkosten waren extra hoog wegens de voorjaarsbijeenkomst ('huur' Hillegondakerk en Bergkapel + koffie). Bijzondere acties zijn er dit jaar nauwelijks gevoerd - dit blijft een lastig te begroten post (vergelijk jaarekening 1985!). Uit het batig saldo ad f 4335,04 wordt f 1250 gereserveerd voor de viering van het tienjarig bestaan; daarnaast kwam het reservefonds weer op het peil van eind 1984.

C) BEGROTING VERENIGING: De inkomsten kunnen weer iets hoger dan vorig jaar worden geraamd door het toenemende ledenaantal (maar lager dan de uitkomst over 1986 wegens de daarin begrepen eenmalige meevallers). Bij de uitgaven is bij de meeste posten geen rekening gehouden met het tien-jarig bestaan; normale uitgaven kunnen vaak in het licht daarvan worden geplaatst, eventueel aangevuld uit de algemene feestpot. Porti etc. worden weer op het gebruikelijke niveau geraamd. De vergader- en excursiekosten worden, mede wegens het 2^e lustrum, op het hogere niveau van 1986 geraamd. Bij de post propaganda wordt gerekend op de aanschaf van expositiemateriaal ad ca f 1000 (in 1985 ging een dergelijke begrote aanschaf niet door). Bij de speciale post 'Viering 10-jarig bestaan' wordt o.a. gedacht aan de kosten van de oude-schilderijtentoonstelling en van de open monumentendag 1987. Het per saldo geraamde tekort over 1987 is gelijk aan het in 1986 gereserveerde bedrag voor het tweede lustrum.

D) HET PUBLICATIEFONDS: In 1986 werden uit de voorraad van het boek "Wandelen door Hillegersberg, Schiebroek en Terbregge" (64 exemplaren, boekwaarde nihil) 14 exemplaren ad f 12,50 verkocht (opbrengst f 175,-, geheel aan het publicatiefonds) en 3 door de vereniging voor niets overgenomen voor representatiegebruik. Daarmee waren er aan het eind van het jaar dus nog 47 exemplaren over. Van "Gebouwd in de Wijk" (beginvoorraad 354 exemplaren; boekwaarde f1,-) ging er in 1986 één exemplaar verloren en werden er nog 82 stuks verkocht (tegen verschillende prijzen, totaal-opbrengst f 1827,- - eindvoorraad 271 ex.), welk bedrag ook geheel ten goede komt aan het publicatiefonds. Voorts werden in 1986 de laatste 80 in winkels verkochte 'Ambachtsmannen' afgerekend; daarnaast werden nog 2 exemplaren aan particulieren verkocht en 40 'aan de vereniging' (vnl welkom aan nieuwe leden). Van de opbrengst ad f 793,90 wordt f 780,80 (= 122 x f6,40) gebruikt om op de voorraadwaarde af te schrijven. Het aantal in voorraad daalde daarmee van 159 naar 37 (geheel voor de vereniging gereserveerd; boekwaarde f 146,91).

In 1987 komt ten laste van het publicatiefonds de uitgave van een catalogus (ca 1000 exemplaren) bij de tentoonstelling van oude schilderijen. Een gedeelte hiervan zal tegen de feestprijs van f1,- worden verkocht. De rest wordt gratis gegeven aan de de tentoonstelling bezoekende leden, de schilderijeneigenaars, aan toekomstige nieuwe leden etc. De kosten worden maar zeer gedeeltelijk 'terugverdiend'; nochtans zal de omvang van het publicatiefonds maar gering (5%?) afnemen door de eigen renteontvangsten en de voortgaande verkoop van al afgeschreven voorraden (vooral „Gebouwd in de Wijk“).

+

+

• Overzicht van een gedeelte van de expositie, hier aan de wand van het Brautigamhuis •

TENTOONSTELLING VAN OUDE SCHILDERIJEN TREKT MEER DAN 1000 BEZOEKERS

Al stinkt de eigen roem, toch zeggen we dat de tentoonstelling van oude schilderijen die we in april hebben gehouden een groot succes is geweest.

Onze beide vorige aquarellententoonstellingen trokken in het ene weekeinde dat ze open waren ongeveer 200 belangstellenden. Ditmaal konden we in het weekeinde van 3-5 april 1987 dat de tentoonstelling in het Raadhuis van Hillegersberg werd gehouden een kleine 600 personen verwelkomen. Daaropvolgend in het Johan Brautigamhuis in Schiebroek, 7-11 april, zag het er de avond van de 7^e met maar 3 bezoekers slecht uit, maar tijdens de overige openingsuren kwamen er in totaal toch meer dan 200 mensen op af. Tenslotte liep in Huize Liduina in Hillegersberg, 14-16 april, het aantal bezoekers tegen de 250.

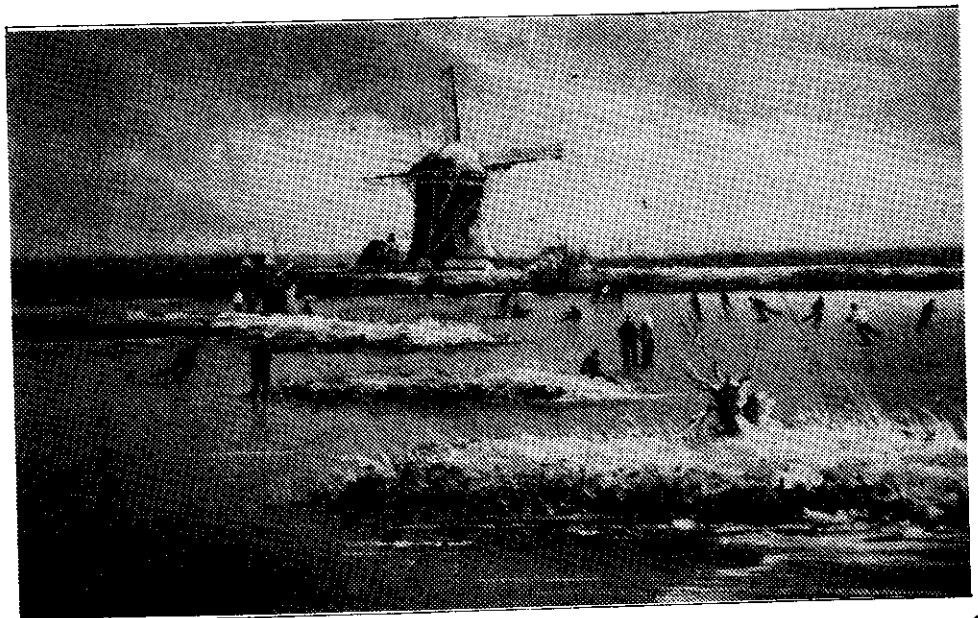
Met deze aantallen zijn we best tevreden, maar belangrijker is dat vrijwel ieder de tentoonstelling met veel interesse heeft bekeken. Voortdurend raakten bezoekers met elkaar in gesprek, herinneringen werden opgehaald en uitgewisseld, maar ook werden de kwaliteiten van de verschillende werken beoordeeld. Verder werden kritiek en aanvullingen op de beschrijvingen ons gelukkig niet bespaard. Kort en goed: een feestelijk gebeuren.

Bij zoveel werken van zoveel verschillende makers en bij zoveel bezoekers is het niet verbazend dat de waardering voor de kunstwerken sterk uiteen liep. Toch is er een schilderij dat opvallend vaak spontaan als 'mooiste' werd genoemd: nummer 39 van de catalogus: „WINTER OP DE

VOORPLAS" uit 1944 van M. de Jongere.

Deze 'keuze' brengt ons op de kritiek. Het staat o.i. vast dat 'M. de Jongere' de schildersschuilnaam was van M.J. Drulman (zie de schilderslexicon van Scheen). Toch zegt een aantal bezoekers dat de ware naam van M. de Jongere Marius Janssen is! Gegevens over 'Marius Janssen' hebben we overigens niet gevonden. Die letters M.J. zijn in dit verband intrigerend, maar aardig was dat op de tentoonstelling twee etsen naast elkaar hingen: nummer 6, de Hillegondakerk uit het zuidwesten gezien van Marius Janssen uit 1931, en nummer 7, dezelfde kerk uit het noordoosten gezien van M. de Jongere uit ±1933. Oppervlakkig gezien lijken ze wel wat op elkaar, maar nauwkeuriger kijkend is er een groot verschil in techniek en ook in het handschrift van het onderschrift. Blijft de vraag: waarom noemde Drulman zich 'de Jongere'? Wie was dan 'de Oudere'?

Jammer dat in de catalogus twee maal

• Hoog gewaardeerd: WINTER OP DE VOORPLAS door M. de Jongere. •

Schilderijtentoonstelling

twee foto's zijn verwisseld: 1 (dat is het ergste) met 44 en 19 met 27. Het erata-blaadje moge hebben geholpen.

Daarnaast is er op de beschrijvingen nog wel wat aan te vullen. Nadat nummer 2 was schoongemaakt blijkt de schilder niet Doornman (??) te zijn, maar **Doornheim**.

Bij nummer 8, de aquarel „INTERIEUR HIL-LEGONDAKERK (noord)" van A. Vervoort is de beschrijving nogal onzin, omdat de kolommen in de kerk netjes op gelijke onderlinge afstanden staan en er niet één als beschreven een el te westelijk staat. Toch is dit o.a. aangegeven op een architectentekening uit 1922 (aanwezig in het Gem. Archief Rotterdam).

Helaas zijn we niet aan de weet gekomen wiens markante kop is afgebeeld op nummer 18, de tekening van een werkloze door W. Fuchs uit 1932.

Door sommigen wordt sterk betwijfeld of nummer 31, „BOERDERIJ AAN DE STREKVAART" inderdaad aan die vaart lag. Het is zeker geen min of meer fotografische afbeelding van die omgeving (bij nr 32 is aangegeven dat 31 is geromantiseerd); de ernstigste kritiek richt zich er op dat de uiterst markante 'holle boom' niet op de achtergrond staat (en voorts dat bij de boerderij aan de oever de twee spoelingstonnen niet zijn afgebeeld). De verdediging: er is erg veel wat toch wel zo ongeveer klopt en de schilder Sniijders, geboren Hagenaar, woonde later in het Rotterdamse.

Bij nummer 49, „WOONHUIS AAN DE RINGDIJK in 1930" is inmiddels bekend dat de maker N. van Yperen in februari 1898 is geboren en op 1 januari 1969 is overleden. Hij had een kunsthandel in de Bergse Dorpsstraat. Het betreffende schilderij is dus eerder dan ±1970 gemaakt.

En tenslotte nummer 50, dat onjuist „ROSARIUM PLASWIJCK" wordt genoemd. Het is wel degelijk (als beschreven) de rozentuin van villa „Buitenlust", het huidige Raadhuis, en in 1914 geschilderd. De schilder ervan, H. Bieling woonde vlakbij, in de C.N.A. Looslaan 2-4.

We zijn intussen op vele schilderijen over de wijken attent gemaakt - misschien over verscheidene jaren nog eens zo'n tentoonstelling? Wie weet!

Succes Strekkade 25-26

Op 23 en 24 april is het pand Strekkade 25-26 opgekrikt (zie blz 5). Tegen veler angstige verwachting in is de hele zaak daarbij niet ingestort, maar staat het er nu ongekend recht bij. Gefeliciteerd!

METSELWERK AAN DE HOGE LIMIET

De Hoge Limiet is een van de weinige weggetjes die hun agrarisch karakter nog redelijk hebben bewaard, met name in hun breedte en bebouwing. Onder andere in het Structuurplan is de weg met omgeving als waardevol aangemerkt.

Met de bebouwing is eigenlijk iets bijzonders aan de hand. De polder Schiebroek, waarvan deze weg de limiet, het einde is, is rond 1780 drooggelegd, maar langs de Hoge Limiet staat geen enkel pand van omstreeks 200 jaar oud! Aan de Grindweg is dat anders: de achterliggende polder (110-morgen) ligt ook sinds ± 1780 droog, maar daar staan nog wel enkele panden die uit die tijd stammen. Kennelijk heeft het rond 1780 aan de Hoge Limiet gebouwde de tand des tijds niet kunnen weerstaan. De oudste bebouwing hier is ruim een eeuw oud (nr 75: A² 1879, nr 203 A² 1812?); het merendeel is in het begin van deze eeuw gebouwd, maar vaak wel op oude fundamenteën.

De huidige bebouwing bestaan voor een groot deel uit boerderijen. Dat wil zeggen: een enkele wordt nog als boerderij gebruikt, een enkele heeft een andere functie gekregen, de meesten hebben hun schuren verloren. Dit verlies van agrarisch karakter hangt samen met de onteigening van de gronden in 1942 (al een jaar na de anexatie van Schiebroek door Rotterdam).

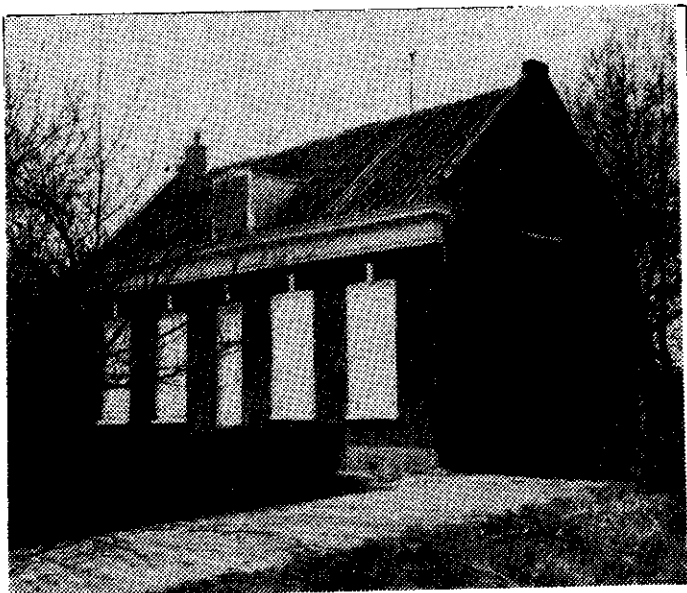

Tot de boerderijen-zonder-schuur hoort nummer 175. Blijkens de gevelsteen is deze boerderij gebouwd in 1885; de schuren zijn afgebroken in 1963.

Aan de huidige woning is nauwelijks te zien dat het een boerderij is geweest; de kelderramen aan de rechterzijgevel wijzen er nog op, maar meer nog de deur in de achtergevel en vooral de aanzet van het schuurdak haaks op het zadeldak van het woonhuis. Door de vereniging is dit huis als „monumentwaardig" aangemerkt. >

>> Metselen aan de Hoge Limiet

Tot ons grote verdriet moeten we constateren dat het pand, na het overlijden van de laatste bewoonster in de nazomer van vorig jaar, is dichtgemetseld. Er zijn ons geen plannen van de eigenaar, de gemeente Rotterdam, bekend om het pand weer in woonbare staat te brengen. En zo als het er nu bij staat vindt uiteraard een voor spoedige aftakeling plaats.

Wat staat er nu te gebeuren? Op voorhand kan een restauratie niet onmogelijk worden genoemd, althans ons is ter ore gekomen dat sommigen belangstelling zouden hebben getoond om het pand te kopen en voor eigen bewoning op te knappen. Zij allen zouden nul op het request hebben gekregen. Onze vriendelijke eis is ook hier: behoud van de Hoge Limiet, dus herstel van het pand: hetzij door de eigenaar, hetzij door een goedwillende particulier.

I N H O U D :

- Bij de mannenbroeders
- Uitnodiging Jaarvergadering
- Agenda Jaarvergadering
- Rondje Plas
- Restauratie Strekkade 25-26
- De "Vriendschap"-bouwer
- Grindweg 19 in verval
- De "Adriaanstichting" - een markant gebouw
- Jaarverslag
- Strekkade 25-26 - de eigenaren
- De Staat der Monumenten e.a.
- Geschiedenis rond het Hillegonda-hek
- Uitgereikte oorkonde
- Praatje bij een Plaatje
- Jaarrekening 1986 en Begroting 1987
- Succes schilderijtentoonstelling
- Metselen aan de Hoge Limiet
- Open Monumentendag

De foto's in dit nummer zijn van 16 en 17 april '87

**OPEN
MONUMENTEN
DAG**

12 SEPTEMBER 1987

U kunt het al vast noteren: op zaterdag 12 september 1987 wordt voor het eerst in Nederland een open Monumentendag gehouden. Het voorbeeld is Frankrijk, waar de Journée "Portes Ouvertes" al sinds 1984 wordt gehouden. Op deze dag zullen in meer dan 300 gemeentes talrijke monumenten van 10-17 uur gratis geopend zijn, zo mogelijk met allerlei attracties.

De initiatiefnemers zijn de ANWB, het Nederlands Bureau voor Toerisme, de AVRO, de Rijksdienst voor Monumentenzorg, het Ministerie van WVC en de Nationale Contactcommissie Monumentenbescherming.

Wij willen hieraan voor Hillegersberg ook mee doen; het past leuk in het kader van ons 10-jarig bestaan. Het kernpunt zal de Hillegondakerk zijn, waar men u het een en ander wil vertellen over kerk en ramen, het orgel wordt gedemonstreerd, u de kelder in kunt etc. Wij trachten een informatief vouwblad klaar te hebben.

Ook kunt u daar dan een routebeschrijving krijgen, in het Oude Raadhuis een kopje koffie drinken (als enige: niet gratis) en de collectie oude foto's bekijken en langs de Strekkade wandelen. Over de oude pandjes zal, in elk geval op papier, iets worden verteld, evenals over het eindpunt: het Boterdorpse Verlaat. En, om het niet te lang te maken: voor attractief vervoer tussen het Verlaat en de Weissenbruchlaan (of in omgekeerde richting) zal worden gezorgd.

AAN DIT NUMMER WERKTEN MEE:

- blz 1
- blz 1 Mw L. Berger-Schut, ir J. Fens,
- blz 2 ing L.J.A. de Haer, ing Chr. de
- blz 3 Heer, ing D.J. Klamer, Leen Kok
- blz 5 Ernst A. Snoek, J.I. van Waning
- blz 6 Sr., J.J. Zanstra

UITGAVE VAN DE VERENIGING STE-
DEBOUWKUNDIG WIJKBEHOUD HILLE-
GERSBERG-SCHIEBROEK-TERBREGGE.

Secretariaat:

Burgemeester le Fèvre de Mon-
tigny laan 4

3055 LE Rotterdam-Hillegersbg

tel.: 010- 4 22 35 98
